

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 2. An ratione distingua[n]tur in Deo præſcie[n]tia futurorum, viſio
præſentium, & memoria præteritorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Respondeo Deum simul ab æterno vni-
co actu cognouisse quicquid est præsens
esse præsens, pro ea differentia temporis
pro qua est præsens: & quicquid est præ-
teritum, esse præteritum pro ea temporis
differentia quæ est præteritum: & quicquid
est futurum similiter. Vnde ab æterno vi-
dit Christum V. C. vt existentem in tali
tempore quo extitit, & in priori fuisse fu-
turum: item Christum patientem, pro eo
tempore quo passus est, antea passurum,
postea passum: & hoc etiam in æternum
cognosceret, Christum scilicet comparatum
cum tali differentia temporis, habere rationem
existentis, aut patientis: & cum
tali, rationem futuri, aut, passuri. Similiter
nunc cognoscat Antichristum esse futurum
respectu temporis præsentis, & ita ab æter-
no cognouit, atque in æternum non aliter
cognosceret: quia licet Antichristus nasce-
tur aliquando, nunquam tamen cognosceret
Deus, natum esse Antichristum in hoc
tempore præsentis, sed in alio futuro res-
pectu istius.

Dico igitur totam varietatem & succes-
sionem in obiecto esse, non in cognitione
Dei qui cognoscit in æternitate omnes tem-
poris differentias, secundum esse quod habent
in se. Cum autem dicitur, Cognoscit
Deus nunc esse præteritum, quod ante non
erat præteritum, &c. ambigua est & falsa lo-
cutio, si illud, *Nunc*, referatur non ad obiectum
nunc existens, aut nunc præteritum, vel
futurum; sed ad cognitionem diuinam, vt in-
stans temporis quo incipiat esse mensura
illius. Nam differentia temporis non pertinet
ad cognitionem diuinam formaliter,
quæ nullam temporis differentiam habet ex
parte sui, sed tantum ex parte obiecti. Ita
Suarez lib. 3. de attrib. cap. 3. num. 15. &
Vasquez ad q. 14. art. 13. colum. 4. in fine. Vbi
addit scientiam Dei habere denominationes
& respectus aliquos rationis ad obiecta,
qui respectus obiectum mutationem desine-
re possunt. Sic, inquit, antequam res sint, sci-
entia illarum in Deo est præscientia, non au-
tem rebus iam existentibus. At hæc sunt tan-
tum denominationes extrinsecæ: & nomen
præscientiæ potest manere, licet res sint: quia
scientia non tunc incipit, sed est ab antiquo:
pro quo respectu præscientia adhuc dici
potest.

Obijciunt quædam, scientiam Dei circa res
actu existentes extra se, aut futuras, vel præ-
teritas, non esse simpliciter necessariam,
quia illa poterat non esse, & non cognosci
esse. Ergo est contingens & potens aliter se
habere. Ergo non est inuariabilis, & prorsus
immobilis. Confirmatur, quia sicut ab æ-
terno scientia Dei varios habuit respectus, &
vius contingentes, ad obiecta non neces-
saria; quidni in tempore potest habere ali-
quos, & eatenus saltem aliquo modo variari,
atque etiam eatenus non esse ab æterno?

Respondeo, cum Suarez cap. cit. num. 16.
necessitatem simpliciter, aliam esse à Deo.
Tomus I.

cessitate immutabilitatis; & scientiam qui-
dem contingentium non esse simpliciter
necessariam, atque in hoc sensu vocari con-
tingentem & aliquatenus liberam: esse ta-
men necessariam necessitate immutabilita-
tis, quia postquam ad tale obiectum termi-
nata est, in illa terminatione & habitudine
necessario immutabilis perducatur. Ac li-
cet habeat indifferentiam quandam, qua-
tenus obiectum illud absolute spectatum
potuit esse & non esse, & consequenter ip-
sa quoque ita est, vt potuerit non esse: ta-
men in hoc habet necessitatem quandam,
quod eipso quod obiectum taliter verum
est; necessario diuina scientia ad illud ter-
minatur, ac terminabitur semper constan-
ter & immutabiliter, ea ratione quæ verum
est. Vnde etiam fit vt non possit habere no-
uum usum, seu respectum extrinsecum
ad obiectum, quem usum ab æterno non ha-
buerit: quia ab æterno unumquodque sicut
est, necessario consequenti necessitate cog-
noscat.

casariano
cessitate
immutabilis

SECTIO II.

An ratione distinguatur Deo præscientia
futurorum, visio præsentium, &
memoria præteritorum?

Affirmant aliqui, quorum sententiam
probabilem esse, & verbis magis quam
re ipsa differre à contraria, docet Suarez in
opuscul. lib. 1. de scientia futurorum, cap. 7.
in fine, & Albertin. Tom. 1. quæst. 1. in
logica in primum corollarium ex quarto prin-
cipio philosophico, num. 6. Contra verò ne-
gant Gabriel in 1. distinct. 39. quæst. vnica,
art. 1. notab. 5. licet à nonnullis male cite-
tur in contrarium. Suarez & Albertin. locis
supra cit. Vasquez disput. 64. cap. 4. num.
28. Ruiz disp. 29. de scientia Dei sect. 3. &
alii communiter. Vtraque sententia ali quo
sensu vera esse mihi videtur, possuntque am-
ba his duabus conclusionibus inter se con-
ciliari.

Varie sen-
tentia.

Prima conclusio: Præscientia diuina fu-
turorum, visio præsentium, & memoria præ-
teritorum, si præcisè & in adæquatè suman-
tur, prout respondent talibus actibus creatu-
rarum, & non cum tota perfectione quam
in Deo habent, possunt cum sufficienti fun-
damento distingui ratione. Probatur, quia
versantur circa diuersas veritates, qua-
rum vna minus requirit quam alia. Dif-
fert enim hæc veritas, *Petrus peccabit*, ab ista,
Petrus peccat: & hæc duæ ab ista, *Petrus
peccauit*. Quarum prima non requirit Pe-
trum iam esse actu determinatum ad
peccandum, sed tantum fore vt se deter-
minet. Secunda verò requirit actualem
determinationem præsentem. Tertia sup-
ponit illam iam fuisse. Confirmatur, quia

Distingui-
tur secun-
dum quid.

Suarez
Vasquez

Scientia
Dei est ne-

attributa diuina distinguuntur ratione per comparationem ad diuersas perfectiones creaturarum quibus respondent: tantum sumendo per conceptum de diuina perfectione, quantum est opus vt illis creaturarum perfectionibus respondeat: iuxta doctrinam D. Thom. quaest. 13. artic. 4. Arqui in creaturis praescientia futurorum, visio praesentium, & memoria praeteritorum, sunt distinctae cognitiones, & diuersae perfectiones, vt manifestum est: & quidem ita vt in illis praescientia futurorum & memoria praeteritorum, sint multo minus perfectae, quam visio seu notitia intuitiua praesentium & coram obuersantium, vt ostendimus in tract. de Angelis: ergo, &c. Potest autem Dei cognitio imperfecte considerari & praecise, prout est cognitio futuri, abstrahendo ab eo quod sit etiam cognitio praesentis, & memoria praeteriti, perfectissime rem illam attingens.

Nō distinguuntur simpliciter.

Secunda conclusio: Praescientia diuina futurorum, visio praesentium, & memoria praeteritorum, non distinguuntur ratione, si sumantur adaequate cum tota perfectione & amplitudine quam in Deo habent, eo peculiari modo, quo illi perfectissime conueniunt. Probatu, quia distinctio rationis ratiocinata in scientia diuina, debet fundari vel in diuersitate obiecti, vel in diuersitate modi cognoscendi. Arqui praescientia futurorum, visio praesentium, & memoria praeteritorum, adaequate sumpta cum tota sua perfectione, quantum in Deo habet, non differt neque ex parte obiecti, neque ex parte modi cognoscendi. Est enim vnus & idem obiectus, id est, vna eademque res, quam Deus secundum actuale existentiam cognoscit, & scit pro tali tempore esse futuram, pro alio praesentem, & pro alio praeteritam. Tresque illae differentiae temporis attinguntur per illam cognitionem, quae hoc ipso quod est perfectissima & exactissima cognitio rei pro tempore quo est praesens; simul est eiusdem cognitio pro tempore antecedenti: & praeterita, pro subsequenti. Modus quoque cognoscendi non est diuersus, sed est simplex & immediatus intuitus eiusdem rei vt existentis, respectu temporis quo existit: exitura, respectu temporis antecedentis: & praeterita respectu temporis subsequenti. Quas omnes temporis differentias complectitur illa cognitio ab aeterno existens inuariabiliter re & ratione, id est, non crescens perfectione successu temporis, nec vllam capiens mutationem ex eo quod sit visio praesentis, cum antea esset praesens futuri: sed semper eadem re & ratione permanens: quae vt praecedit existentiam obiecti, fortitur denominationem praescientiae: prout illi coexistit, denominatur visio: prout denique subsequitur, appellatur memoria. Quare vt recte ait Gabr. loco supra citato, sicut idem cibus & potus, absque vlla mutatione rei vel rationis in seipso, vocatur prandium, aut caena, ratione solum temporis connotati: sic propter solam

connotationem temporum diuersorum, illa Dei scientia, eiusdem rationis & perfectionis in seipsa, vocatur praescientia futurorum, visio praesentium, & memoria praeteritorum.

Obijcies primo esse diuersitatem in obiecto sufficientem ad fundandam distinctionem rationis. Nam obiectum adaequatum praescientiae futurorum, non est sola res quae futura est, secundum suam actuale existentiam absolute spectata: sed comparata cum tempore pro quo futura est; quod tempus est pars obiecti totalis notitiae illius comparatae. Idemque dico de visione praesentium, & de memoria praeteritorum. Vbi autem est diuersum obiectum totale & adaequatum, est diuersa cognitio.

Respondeo scientiam visionis praesentium, quam Deus habet perfectissimam, eo ipso quod cognoscit perfecte & adaequate quantum res existit, cognoscere illam tantum esse praesentem pro hac tota temporis differentia; & esse futuram pro anteriore; pro posteriore vero praeteritam. Quare visio praesentium perfecte & adaequate sumpta prout est in Deo, omnes illae temporis differentias comprehendit in suo obiecto totali & adaequato, & cum omnibus illis rem comparat. Similiterque praescientia diuina futurorum, cognoscens quanto tempore futura sint praecise, attingit tempus quo praesentia erunt. Et quia nouit etiam praecise quanto tempore praesentia erunt; cognoscit fore praeterita pro reliquo deinceps subsequenti.

Obijcitur secundo: Scientia rerum possibilem, quae dicitur simplicis intelligentiae, differt ratione a scientia futurorum, & a visione praesentium: quamuis eadem sit res quae est possibilis, futura, & praesens. Ergo par modo praescientia futurorum, visio praesentium, & memoria praeteritorum, debent distingui ratione, quamuis sit eadem res quae cognoscitur. Diuerso enim modo se habet quando est futura, quam cum est praesens, aut praeterita. Sicut diuerso modo se habet quando est pars possibilis, & quando existit. Vnde est aequae diuersa veritas obiectiua, & fundamentum scientiarum diuersarum.

Respondeo negando peritiam. Quamuis enim sit eadem res quae est possibilis, futura, & praesens: est tamen plane diuersa veritas obiectiua: & neque in ipsismet veritatibus, neque in Dei cognitione, est necessaria connexio vnus cum alia, id est, veritatis obiectiuae quod res sit possibilis, cum veritate obiectiua, quod res existat, vel existerit, & exitura sit: Sicut antea ostendimus esse necessariam connexionem inter comparationes eiusdem rei cum eo tempore quo existit, & cum aliis quorum respectu est futura, vel praeterita. Et quidem prior veritas obiectiua, quod res sit possibilis, est simpliciter necessaria: eiusque cognitio est

Nō possunt distinguuntur ratione obiecti.

11

Neque scientia possibilis, & existentium.

Deo essentialis. At verò posterior veritas obiectiva, quòd res sit exitura, aut existat pro aliquo tempore, est contingens, eiusque cognitio non convenit Deo essentialiter, aut absoluta necessitate; sed tantum ex hypothese quòd res sit exitura, vel existat. Quod signum manifestum est, non esse necessariam connexionem inter utramque veritatem, quandoquidem vna potest esse sine alia. Addo, cum dicitur eandem esse rem quæ est possibilis, & quæ existit, hoc ita esse intelligendum, quòd non sint duæ res, quarum vna sit possibilis, & altera existat. Necessè est enim vid quod existit in tempore, poterit existere antequam existeret, possitque adhuc existere quando existit: sed non est intelligendum quòd sit res, quando est purè possibilis: non enim est res, sed verè nihil est, & non ens, ac proinde non res, quando non existit: fit autem res, & incipit esse res, quando producitur & incipit existere, seu de nihilo sui transire ad esse. Vnde cognoscere rem vt purè possibilem, non est cognoscere idem omnino ac cognoscere rem existentem: sed est tantum cognoscere non repugnare vt sit res, vel esse potentiam à qua fieri possit: quæ cognitio non habet pro obiecto rem ipsam, id est, existentiam, aut entitatem veram & realem: sed nihilum rei non repugnantis tantum vt sit, & vt de nihilo fiat, seu de non ente fiat ens & res, vt alicuius causa.

Obijctur tertio: Scientia Dei de re vt conditionatè futura, differt adæquatè à scientia eiusdem rei vt absolute futuræ: propterea quòd est diversa veritas obiectiva utriusque scientiæ. Atqui est etiam diversa veritas obiectiva scientiæ futurorum absolute, visionis præsentium, & memoriæ præteritorum: ergo debent pariter distingui ratione, etiam adæquatè sumptæ, & secundum totam perfectionem quam in Deo habent.

Respondeo differentiam esse: quia non solum est diversa veritas obiectiva, quòd res futura esset, si poneretur talis conditio: & quòd absolute res futura sit: sed etiam sunt ita disparatæ, vt prior possit esse, & perfectè cognosci, sine posteriori: & nullam habeat ex parte sui connexionem cum illa. Hæc enim supponit aliquod decretum Dei actuale, & absolutum, sine quo alia creaturæ, & nulli actus creaturarum sunt absolute futuri. Veritas autem conditionatæ non supponit decretum absolutum, neque ab illo pendet: essetque integræ & perfectè tota illa veritas, quamvis nullum tale decretum esset, & nunquam esset absolute futuræ. Quare scientia Dei conditionatæ potest integrè, & perfectè sumptæ, præstandi ratione à scientia absoluta eiusdem rei vt absolute futuræ; & obiectum prioris scientiæ potest omnino separari ab obiecto posterioris, tanquam veritas planè diversa. At non ita se habet obiectum adæquatè sumptum, seu vtri-

tas obiectiva, scientiæ diuinæ adæquatè sumptæ, de re eadem vt futura, vt præsentè, & vt præterita. Scientia enim diuinæ attingens adæquatè & comparatiuè rem pro toto tempore quo est præsens, attingit simul differentias temporum pro quibus est futura, vel præterita, quæ differentiæ inuoluuntur necessariò in tali comparatione, distinctè, quæ & expressè cognoscuntur notit à illa diuinæ distinctissima & clarissima, perfectè & adæquatè sumptæ.

SECTIO III.

Quotplex sit scientia Dei? seu de variis eius diuisionibus.

13. Licet scientia diuina sit vna in re simplicissima, variè tamen à Theologo diuiditur per conceptus inadæquatos, ratione obiecti, vel modi tendendi mediatè vel immediatè, intuitiuè aut abstractiuè, &c. Cuius diuisionis fundamentum ipsa præbet, ob virtutalem suam amplitudinem & eminentiam præinfinitis scientiis realiter numero & specie diuersis. Ac primò ratione obiecti, scientia Dei alia est circa seipsum, alia circa creatura possibilis, alia circa existentia seu præsentia, præterita, & futura, absolute vel hypotheticè: Item quædam circa entia, quædam circa non-entia, positia, negatiua, bona & mala, finita & infinita, vt patet ex sectione I. & disputationis 9.

Secundò alia est scientia simplicis intelligentiæ, alia visionis. Quæ diuisio tractatur à Diuo Thoma quæst. 14. artic. 9. & variè explicatur à variis. Aliqui enim antiqui, quos refert Didacus Ruz disputat. 17. de scientia Dei, sect. 4. num. 3. per scientiam simplicis intelligentiæ intelligunt illam, cui non subiungitur diuina voluntas, & beneplacitum vt fiant res quæ, per talem notitiam intelliguntur. Et consequenter per scientiam visionis intelligere debent illam, cui tale beneplacitum diuinæ voluntatis est adiunctum. Quæ explicatio mihi non probatur, quia est aliena à mente Diui Thomæ, vt videbimus paulò post: & non explicat membra diuisionis per intrinseca scientiæ, & diuersos tendendi modos illius, iuxtaque proportionem ad visionem ocularem, ex qua nomen visionis adpiritalem & diuinam translatus est: sed per beneplacitum voluntatis diuinæ, quod scientiæ præcisè sumptæ extrinsecum & accidentarium est. Ac si nomine beneplaciti intelligit voluntatem Dei antecèdem, dicendum est iuxta illam diuisionem, multa, quæ actu existunt Dei permisso & voluntate consequenti tantum, vt peccata Dæmonum & hominum non cognosci à Deo scientia visionis. Hoc autem est contra S. Thom. art. cit. affirmantem ea omnia quæ sunt, fuerunt, vel

Explicatur diuisio scientiæ Dei in scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiam visionis.

Prima explicatio, reiecta.

Neque habent veritatem obiectivam omnino diuersam, & planè disparatam.